

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1195
Land:	Afghanistan
Kilde:	Landinfo
Titel:	Afghanistan Bacha bazi
Udgivet:	15. april 2021
Optaget på baggrundsmaterialet:	27. april 2021

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Afghanistan

Bacha bazi

15. april 2021

© Landinfo 2021

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av uttlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i uttlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

The term *bacha bazi* means «boy play», and boys involved in the practice are often referred to as «dancing boys».

Sources define the bacha bazi-practice as abuse and exploitation of minors and vulnerable young men, committed by adult men. The victims are often «owned» by their perpetrators. The practice may involve the victims being dressed in women's clothing, dancing for an adult male audience. After the dance performances, the victims are often sexually exploited. The practice may also include other conditions, where the victims do other work for the perpetrators, at the same time as they are sexually exploited.

Most victims become involved in the bacha bazi-practice during childhood, and they come from low-income and marginalized families. Perpetrators involved in the practice, are usually powerful and influential.

Poverty, armed conflict, and lack of protection mechanisms for children are main causes for the bacha bazi-practice in today's Afghanistan. Afghanistan's Penal Code (2017) criminalizes the bacha bazi-practice.

Sammendrag

Begrepet *bacha bazi* betyr «guttelek», og gutter involvert i praksisen omtales ofte som «dansende gutter».

Kildene definerer bacha bazi-praksisen som overgrep og utnytting av mindreårige og sårbare unge menn, begått av voksne menn. Ofte «eies» ofrene av sine overgripere. Praksisen kan innebære at ofrene, kledd i kvinneklær, danser for et voksent mannlig publikum. Etter danseopptredenene, utnyttes ofte ofrene seksuelt. Men praksisen kan også omfatte andre forhold utover dansefester, der ofrene gjør annet arbeid for overgriperne, samtidig som de blir utnyttet seksuelt.

De fleste ofrene blir involvert i bacha bazi-praksisen i løpet av barndommen og kommer fra ressursvake og marginaliserte familier. Overgriperne involvert i praksisen, er som regel mektige og innflytelsesrike.

Fattigdom, væpnet konflikt og manglende beskyttelsesmekanismer for barn er hovedårsakene til bacha bazi-praksisen i dagens Afghanistan. Afghanistans straffelov (2017) kriminaliserer bacha bazi-praksisen.

Innhold

1	Ordforklaringer	6
2	Innledning.....	7
2.1	Begrepsavklaring og avgrensing av notatet.....	7
2.2	Kildetilfang.....	8
3	Bacha bazi-praksisen er overgrep og utnyttelse av unge gutter	9
4	Bacha bazi-praksisen forekommer i hele landet	11
5	Hva er årsakene til bacha bazi-praksisen?	13
6	Ofrene er fra ressursvake familier	15
6.1	Ofrene har begrensede fremtidsutsikter.....	17
7	Overgriperne er mektige personer	18
7.1	Det er vanskelig å forutsi reaksjonene fra overgriperen dersom offeret bryter ut.....	20
8	Straffeloven kriminaliserer bacha bazi-praksisen.....	21
8.1	Et fåtall bacha bazi-saker straffeforfølges.....	23
8.2	Det er utbredt straffefrihet i Afghanistan	24
9	Referanser	26

1 Ordforklaringer

- *Ashna* – ‘kjærlighetsgutt’, betegnelse brukt om en gutt som er involvert seksuelt med en eldre mann, brukes sør i landet.
- *Bacha bazi* – ‘guttelek’ (eng: boy play). Begrep brukt om en situasjon der unge gutter, kledd i kvinneklær, danser for et mannlig publikum, ofte med påfølgende seksuelle overgrep. Situasjonen kan også omfatte andre arbeidsoppgaver/forhold enn dans. Guttene involvert, omtales ofte som «de dansende guttene».
- *Bacha baz* – ‘en som leker med gutter’, betegnelse brukt om overgriperen involvert i bacha bazi-praksisen.
- *Bacha bereesh* – ‘gutt uten skjegg’, betegnelse brukt om offeret involvert i bacha bazi-praksisen.
- *Chai boy* – ‘tegutt’, betegnelse brukt om unge tjenere, men også om en gutt som er involvert seksuelt med en eldre mann.
- *Halekon* – ‘vakker gutt’, betegnelse brukt om en gutt som er involvert seksuelt med en eldre mann, brukes sør i landet.

2 Innledning

Begrepet *bacha bazi* er farsi/dari og betyr «guttelek (boy play)» (ASP & YHDO 2021, s. 17). Begrepet viser til en gammel tradisjon der unge gutter, kledd i kvinneklær, danser for et mannlig publikum. Dette er bakgrunnen for omtalen av ofrene som «de dansende guttene».

Bacha bazi-praksisen i Afghanistan er tidvis et tema i asylsaker til behandling i norsk utlendingsforvaltning. Dette notatet presenterer tilgjengelig informasjon om problematikken, og beskriver omfang og de bakenforliggende årsakene for bacha bazi-praksisen. Notatet gir videre en kortfattet redegjørelse av hvem bacha bazi-praksisen omfatter, både som offer og overgriper, før lovgivning og domstolspraksis gjennomgås avslutningsvis. Notatet er en oppdatering av en respons Landinfo publiserte i 2011.

2.1 Begrepsavklaring og avgrensing av notatet

Notatet vil i neste kapittel redegjøre nærmere for hvordan bacha bazi-praksisen utspiller seg. Innledningsvis må det allikevel bemerkes at det er en tendens til at informasjon om bacha bazi-praksisen (spesielt i vestlig media) – der unge gutter blir utnyttet av voksne menn til underholdning, men også ofte med påfølgende seksuelt misbruk – og andre forhold som omhandler seksuell utnyttelse og overgrep, pedofili og prostitusjon blandes sammen med og omtales i en homofili-relatert kontekst (SIDA 2014).

En NGO-kilde (møte Kabul oktober 2019) har eksempelvis forklart til Landinfo, at det er vanskelig for ham å skille klart mellom seksuelle overgrep av barn og bacha bazi-praksisen. Kilden mener nettopp at bacha bazi er seksuelle overgrep av barn, fordi ofrene som regel er under 18 år når de blir utnyttet til dansing eller annet arbeid, men også til seksuell omgang. Men ikke alle seksuelle overgrep mot barn forekommer i en form som kan karakteriseres som bacha bazi, eksempelvis seksuelle overgrep i nære relasjoner.

Bacha bazi-praksisen er imidlertid vesensforskjellig fra homofili, mener Landinfo. Dette finner gjenklang hos nevnte NGO-kilde (møte Kabul oktober 2019). Kilden stadfester at han ikke omtaler personer involvert i bacha bazi-praksisen som homofile: «I do not say that bacha bazi is gay, this is clearly abuse of children». Der homofili omhandler seksuell identitet og preferanse, og frivillig seksuelt samkvem mellom voksne, er bacha bazi-praksisen knyttet til utnyttelse av og overgrep på barn, under spesielle omstendigheter og i en bestemt dynamikk (noe som redegjøres for nærmere senere i notatet).

I en afghansk kontekst blir da heller ikke bacha bazi-praksisen oppfattet som homofili. I Afghanistan er homofili sosialt helt uakseptabelt. Bacha bazi-praksisen tolereres imidlertid, fordi dette ikke oppfattes som et uttrykk for homofil identitet, men heller som mannlig makt og dominans, ifølge SIDA (2014). Det «å

holde/eie» en ung gutt, er et symbol på makt og forrang, hevdes det også i en artikkel publisert av nyhetsmediet AFP (Chopra 2017b). «The foundation of this whole practice is about power and the showing-off of power», forklarte NGO-kilden til Landinfo (Teams-møte februar 2021).

Også Afghanistan's uavhengige menneskerettighetsorganisasjon, Afghanistan's Independent Human Rights Commission (AIHRC) (møte Kabul oktober 2011), har i samtale med Landinfo bekreftet at praksisen med bacha bazi ikke blir sett på som homofili.

Homofil legning eller identitet er et ikke-eksisterende konsept i Afghanistan, og seksuell omgang mellom menn tolkes inn i andre kategorier (Landinfo 2020, s. 14-15; Khan 2008). Disse kan eksempelvis være aldersbaserte, der voksne menn har seksuell omgang med yngre gutter, eller kjønnsbaserte, der menn som defineres som feminine har seksuell omgang med normkonformt maskuline menn (Landinfo 2020, s. 16-17; Khan 2009, s. 17).

Mens yngre gutter («skjegggløse gutter») og gutter/menn med feminine trekk blir kategorisert som «ikke-menn», opprettholder samtidig den andre parten i den seksuelle relasjonen sin maskulinitet gjennom å være den aktive og dominerende parten – en «ekte» mann. Den «maskuline» mannen blir derfor ikke oppfattet – verken av seg selv eller andre – som homofil. Den seksuelle aktiviteten er, som allerede nevnt, heller et uttrykk for mannlig makt, som det ikke knyttes vanære til. Vanæren er derimot knyttet til «ikke-mannen», som det forventes at tar en passiv rolle i relasjonen (Khan 2008, s. 5, 22).

På bakgrunn av det ovenstående, er derfor homofili avgrenset fra dette notatet. For mer informasjon, viser vi til temanotatet *Afghanistan: Forhold for homofile menn* (Landinfo 2020).

2.2 Kildetilfang

Det er generelt lite skriftlig materiale tilgjengelig om bacha bazi-praksisen. Den informasjonen som foreligger er anekdotisk, hovedsakelig presseoppslag og nyhetsartikler basert på et fåtall intervjuer av enkeltindivider.

Samfunnsvitenskapelig forskning – av både kvantitativ og kvalitativ karakter – på tematikken er begrenset. Dette har sannsynligvis sammenheng med det stigma som forbindes med bacha bazi-praksisen, og at dette vanskeliggjør tilgang til primærkilder og muligheten til å gjennomføre studier fundert på anerkjent forskningsmetodikk.

Den mest omfattende tilgjengelige rapporten om fenomenet er publisert av den nasjonale menneskerettighetsorganisasjonen AIHRC.¹ Rapporten danner grunnlag og er utgangspunkt for mye av informasjonen om bacha bazi-praksisen som har blitt publisert i etterkant. Av den grunn, og fordi denne typen kulturelle fenomener ikke endrer seg raskt, er derfor rapporten fortsatt aktuell, til tross for utgivelse i 2014.

Tilgangen til muntlige kilder er begrenset, men én kilde har bidratt med kunnskap og verdifulle betraktninger i notatet. Kilden vurderes av Landinfo som svært godt informert og med bred kjennskap til tematikken. Landinfo hadde et møte med kilden i Kabul under en informasjonsinnhentingsreise i oktober 2019, men har også diskutert problemstillinger knyttet til bacha bazi-praksisen særskilt i et digitalt møte i februar 2021.

Kilden representerer og arbeider for en ikke-statlig organisasjon som jobber med sårbare og marginaliserte grupper i det afghanske samfunnet, deriblant ofre for bacha bazi, menneskehandel, seksuelt misbruk og utnyttning. Organisasjonen har ulike prosjekter med fokus på bacha bazi-praksisen i Kabul, Balkh, Herat og Kandahar. Kildens kompetanse og informasjonsgrunnlag er altså basert på personlig erfaringer i praktisk arbeid med bacha bazi. Organisasjonen samler ikke datamateriale, men har identifisert og jobbet konkret med over 100 ulike bacha bazi-saker. Kilden kjenner også personlig minst 20-30 personer som har vært og fortsatt er involvert i bacha bazi-praksisen (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021). På grunn av sensitiviteten av temaet som belyses, er vedkommende anonymisert og organisasjonstilknytning oppgis heller ikke.

3 Bacha bazi-praksisen er overgrep og utnyttelse av unge gutter

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) med god kjennskap til bacha bazi-praksisen, beskriver dansefester som arrangementer hvor grupper av menn har samlet seg for å feste med sine venner. En del menn «eier» eller «holder» gutter som underholder mennene med dans. De dansende guttene på festene er som regel unge og ofte mindreårige. Det kan ofte være bruk av rusmidler på slike fester, der mennene bruker selv, men også gir rusmidler til guttene. I utgangspunktet blir guttene brukt til dans og underholdning, men i etterkant av festene kan mennene misbruke guttene seksuelt.

Mennene bak misbruket er som regel mektige, innflytelsesrike og ofte velstående menn, og det å holde en gutt anses som en form for statussymbol (NGO-kilde

¹ Rapporten er basert på intervjuer med 31 ofre, 36 overgripere og 121 vitner til bacha bazi-praksisen i ulike provinser. I tillegg har det blitt holdt 71 møter i fokusgrupper og 14 offentlige høringer i ulike lokalsamfunn fordelt på 14 provinser (AIHRC 2014, s. 3, 34).

Teams-møte februar 2021). Det gir eieren prestisje og anseelse å ha den vakreste gutten og/eller den beste danseren (Everett 2015). Tidvis oppstår det konflikter mellom menn over de dansende guttene (Ali & Bleuer 2014; Khan 2009, s. 7).²

Ifølge NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) må bacha bazi-praksisen allikevel forstås bredere enn kun å omfatte de såkalte dansende guttene. Kilden forteller om menn som knytter til seg unge gutter individuelt, der mennene i stor grad kontrollerer guttenes bevegelser og bestemmer over deres hverdag. Guttene befinner seg i mennenes varetekt og står til deres disposisjon, men ingen av guttene deltar nødvendigvis på dansefester. Det finnes også tilfeller der guttene fortsetter å bo hjemme hos sine familier, mens mennene disponerer guttene en viss periode i løpet av dagen/uken.

AIHCR (2014, s. 3, 23, 24) understreker også at bacha bazi-praksisen omfatter flere forhold utover dansefester, der unge gutter utnyttes av voksne menn. Guttene kan eksempelvis jobbe som livvakter, lærlinger, tjenere innen husholdningene, butikker, bakerier, verksteder eller hoteller, samtidig som de utnyttes seksuelt av sine arbeidsgivere. Organisasjonen presiserer at praksisen også tar noe ulik form forskjellige steder i landet. Enkelte steder blir guttene kledd i kvinneklær, brukt til å danse på fester, mens andre steder forekommer ikke slik dansing. Man har situasjoner der gutter blir ofre for seksuell utnytting og voldtekter etter danseforestillinger, mens andre ikke blir det. I atter andre situasjoner kan også unge gutter bli holdt kun for seksuelle tjenester, og ikke for dans.

Selv om bacha bazi-praksisen kan variere i uttrykk og form i ulike deler av landet, er selve praksisen og det å holde en gutt allikevel seksuelt motivert i de aller fleste tilfellene, konstaterer AIHRC (2014, s. 3, 23, 24).

Denne forståelsen er i tråd med United Nations Assistance Mission in Afghanistan (UNAMAs) definisjon av bacha bazi (UNAMA & UNOCHA 2021, s. 105):

Bacha bazi is a harmful practice whereby boys are exploited by wealthy or powerful men for entertainment, particularly for dancing and sexual activities [...].

Kildene – internasjonale og nasjonale menneskerettighetsorganisasjoner, internasjonale observatører og bistandsorganisasjoner – er altså samstemte, og slår fast at bacha bazi-praksisen er overgrep og utnytting av mindreårige og sårbare unge menn (se eksempelvis AIHRC 2014; HRW 2017; 2 UNAMA & UNOCHA 2020).

² I 2014 kom det til det væpnede sammenstøt i Kunduz-provinsen mellom en hazara-kommandant og en aimaq-kommandant fordi en gutt rømte fra den ene kommandanten til den andre. Konflikten ble løst ved at de eldre overleverte gutten til kommandanten han opprinnelig ble holdt av (Ali & Bleuer 2014).

Den velinformerte kilden Landinfo har hatt samtale med, sluttet seg til det ovenstående, men definerte også bacha bazi spesifikt som ofre for menneskehandel: «We put bacha bazi under the label human trafficking» (møte Kabul oktober 2019; Teams-møte februar 2021).

Afghanistans reviderte straffelov, som trådte i kraft i februar 2018, kriminaliserer praksisen. Informasjon om straffelovens bestemmelser følger i kapittel 7.

4 Bacha bazi-praksisen forekommer i hele landet

Ifølge Lifos (2015, s. 4) har praksisen vært vanlig blant afghanske krigsherrer siden 1970-tallet, og krigsherrene som kjempet mot sovjetiske okkupasjonsstyrker og i den senere borgerkrigen, var kjent for å praktisere bacha bazi. Da Taliban kom til makten, ble praksisen forbudt og forsvant fra offentligheten. Etter Talibans fall i 2001, fikk den igjen et oppsving og økte i utstrekning, hevder flere kilder (Smith 2002; Londoño 2012; Mondloch 2013; AIHRC 2014, s. 23).

NGO-kilden som Landinfo har diskutert problemstillingen med (Teams-møte februar 2021), er imidlertid ikke overbevist om at praksisen forsvant under Taliban-regimet, og tviler samtidig på at den faktisk har økt etter 2001. Kilden viser til sine egne erfaringer fra Taliban-regimet; han kjente selv til flere Taliban-kommandanter som på den tiden oppsøkte plasser der ungdom pleide å samle seg og tok med seg unge gutter derfra. Kilden påstår at praksisen i større grad ble holdt skjult under Taliban, ikke at den forsvant, sammenliknet med dagens Afghanistan. Under Taliban fantes det eksempelvis ingen internasjonal tilstedeværelse i landet, slik det gjør i dag, som kunne rapportere om praksisen. At flere rapporterer om bacha bazi-tilfeller nå, betyr derfor ikke nødvendigvis at forekomsten har økt, men at praksisen ikke foregår like skjult. At flere saker rapporteres, kan også indikere at folk har mulighet til og i større grad faktisk tør å rapportere. Folks bevissthet om og forståelse av praksisen er i ferd med å endres, uttaler kilden (Teams-møte februar 2021).

Nøyaktig forekomst og hvor utbredt praksisen nå er, finnes det lite detaljert informasjon om. Det er ikke gjennomført systematiske undersøkelser eller studier som kan være utgangspunkt for velfunderte estimat. Kildene er imidlertid enige om at praksisen forekommer i de fleste delene av landet (NGO-kilde, møte Kabul oktober 2019 og Teams-møte februar 2021; U. S. Department of Labour 2020; U. S. Department of State 2020).

Gitt spredningen i landet, har AIHRC (2014, s. 80) slått fast at bacha bazi-praksisen er et nasjonalt problem.

Geografisk har både provinsene i de nordlige, østlige og de sørlige delene av landet blitt fremhevet som steder hvor bacha bazi-praksisen forekommer (UN Security Council 2014, s. 4; Mondloch 2013).

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) presiserte at det er geografiske ulikheter mellom nord og syd i landet når det gjelder form og hvorledes praksisen kommer til uttrykk. De tradisjonelle festene med dansende gutter er mer vanlig i den nordlige regionen. Mens i de sørlige delene av landet, handler det som regel mer om at en mektig person eller kommandant har en gutt privat hos seg i hverdagen.

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) mener imidlertid at det er lite grunnlag for å hevde at praksisen har større utstrekning i enkelte geografiske områder, som enten i nord, øst, sør eller vest i landet. Kilden understreker derimot variasjon mellom by og land, og peker på at bacha bazi praktiseres hyppigere i rurale strøk sammenliknet med urbane. Dette forklarer kilden med at praksisen i større grad forekommer i områder med en konfliktsituasjon og tilstedeværelse av væpnede grupper:

The bacha bazi bacha bazi and the sexual abuse is very much linked to the conflict situation. Wherever there is conflict, usually the commanders who are there, either from the government or from opposition groups, they are taking benefit of the situation. [...] So, it is happening more in rural areas than in the cities (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021).

Ifølge NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) er det ikke så mange dansefester i selve Kabul eller andre store byer. Kilden beskriver Kabul mer som en by hvor gutter og unge menn er involvert i individuell prostitusjon, der seksuell aktivitet forekommer mellom kunder og sex-arbeidere, der mange involverte i prostitusjon er tidligere bacha bazi-ofre. Men i distriktene rundt Kabul, kan det bli holdt fester med dansende gutter, der danserne blir hentet i byen og fraktet ut i distriktene. Kilden hadde selv hatt samtaler med bacha bazi-gutter som har opplyst ham om deltagelse på slike fester.

Det finners ingen pålitelige opplysninger om utbredelse av praksisen blant de ulike etniske gruppene i landet. AIHCR (2014) ser ikke på etnisitet som faktor i sin studie. Heller ikke organisasjonen som den mulige kilden arbeider for, samler data om etnisitet (NGO-kilde møte Kabul oktober 2019). Det finnes likevel enkeltstående eksempler med bacha bazi-saker der overgriperne kommer fra alle etniske grupper i landet (Lifos 2015, s. 9).

I enkelte nyhetsartikler meldes det om bryllupsfeiringer hvor bacha bazi-gutter danser og underholder. NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) hevder imidlertid at dette ikke er «vanlig», at det ikke er noen områder i landet som har bryllupstradisjoner som innbefatter bacha bazi-dansing under feiringen. Dette skjer enkelte steder, men i den grad det forekommer, mener kilden at et slikt

bryllup mest sannsynlig vil være knyttet til en overgriper som allerede praktiserer bacha bazi, ikke fordi bacha bazi-praksisen er «tradisjon» i området.

5 Hva er årsakene til bacha bazi-praksisen?

Det er generelt antatt at bacha bazi-praksisen har historiske røtter. Praksisen i Afghanistan har blitt tolket i samsvar med den historiske tradisjonen i både den sentralasiatiske og arabiske regionen der gutter i kvinneklær danser (Jain 2018). Historisk har også en slik praksisen blitt synliggjort blant annet gjennom poesi som hyller unge og skjeggløse gutter, der guttene blir verdsatt for sin prepuberale, fysiske skjønnhet (Khan 2008, s. 16-18; HHT 2009, s. 2, 10).

Men det er ikke entydig hvordan praksisen har utviklet seg over tid, da forholdet ikke har blitt tilstrekkelig studert av forskere til å kunne gi et klart bilde om sammenhengen. De historiske beretningene som finnes, begrenset hovedsakelig til Sentral-Asia, er kun beskrivelser av danseforestillinger sett fra et etnografisk perspektiv. Men siden bacha bazi-praksisen ikke var fokus for forskningen i seg selv, er det lite informasjon om årsaker, den sosiale konteksten bak dansen eller om den eventuelle tilhørende seksuelle praksisen (Jain 2018).

Flere antar imidlertid at bacha bazi-praksisen er et resultat av den sterke kjønnssegregeringen og de trange kulturelle rammene for kvinners offentlige opptreden i Afghanistan (Khan 2009, s. 9; Abdul-Ahad 2009; Mondloch 2013).³

Uavhengig av det ovenstående; NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) Landinfo har hatt samtale med, understreker spesielt tre forhold i dagens Afghanistan som legger til rette for at bacha bazi-praksisen fortsatt er utbredt:

- Fattigdom
- Konfliktsituasjon og lovløshet
- Manglende beskyttelsesmekanismer for barn

³ Det er kilder som har innvendinger mot et slik argument, blant annet fordi resonnementet ikke tar hensyn til at liknende kjønnssegregering ikke har ført til utbredelse av praksisen i andre land (Jain 2018). AIHRC (2014, s. 36-37) påpeker også at deres studie ikke støtter forestillingen om at overgripere i bacha bazi-praksisen i dagens Afghanistan er involvert på grunn av manglende tilgang på seksuelt samkvem, siden studien viser at majoriteten (78 prosent) av overgripere var gift.

Afghanistan er blant verdens fattigste land.⁴ Barn og unges oppvekstsvilkår er i stor grad resultat av familiens sosioøkonomiske status, noe som blant annet kan medføre at barn må arbeide for å bidra til forsørgelsen av familien.

Ressurssituasjonen er prekær for mange i dagens Afghanistan, og barn som står utenfor et sterkt familienettverk eller som tilhører ressursvake familienettverk vil, i større grad enn øvrige barn, løpe risiko for utnytting og overgrep. AIHRC (2014, s. 70) utpeker da også den omfattende fattigdommen som en av hovedårsakene til bacha bazi.

Konfliktsituasjon og ustabilitet har preget Afghanistan de siste tiårene. Lav opprettholdelse av lov og orden bidrar til at maktpersoner, krigsherrer og kommandanter tar seg til rette og utnytter sårbare individer (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021). Interesseorganisasjonene All Survivors Project og Youth Health and Development Organization fremhever de væpnede aktørene i konfliktsituasjonen, både innenfor afghanske sikkerhetsstyrker og blant væpnede opprørere, som sentrale overgripere innenfor bacha bazi-praksisen (ASP & YHDO 2021, s. 18, 31).

Som nevnt ovenfor, er barn helt avhengige av at familienettverket forsørger og beskytter dem. Dette har sammenheng med at Afghanistan som stat mangler fungerende strukturelle og samfunnsmessige støtte- og beskyttelsesmekanismer for barn (Lifos 2015, s. 1, 11). AIHRC (2024, s. 1, 17, 71) understreker også at staten ikke har noen effektive hjelpeprogram for vanskeligstilte familier og barn, men vektlegger samtidig at barn mangler beskyttelse gjennom lovverket og rettsvesenet. Forut for revideringen av landets straffelov i 2017, var eksempelvis ofre for bacha bazi-praksisen ikke beskyttet av lovverket. I mars 2019 vedtok presidenten med et dekret (nummer 362) barnerettighetsloven – Child Rights Protection Law (Child Act). Loven forbyr spesifikt bacha-bazi praksisen. Så langt Landinfo forstår det, har loven trådt i kraft og blitt forelagt parlamentet, men ikke ratifisert (ASP & YHDO 2021, s. 41; Soroush 2020).

Den generelle rettssikkerheten i landet vurderes som lav, og befolkningens tilgang til rettssystemet er begrenset. Hovedutfordringene for rettssystemet dreier seg blant annet om korrupsjon, påvirkning av maktpersoner og en kultur for straffefrihet, som omtales nærmere under delkapittel 7.3 (AIHRC 2014, s. 67; Lifos 2015, s. 6; Landinfo 2019a, s. 25-33).

⁴ Afghanistan var i 2020 på plass nummer 169 av i alt 189 land på Human Development Index til UNDP. Afghanistan blir rangert som «Low Human Development», som indikerer at landet har lav levestandard og dårlig sosial utvikling (UNDP 2020, s. 243).

6 Ofrene er fra ressursssvake familier

Guttene involvert i praksisen, omtales ofte som *bacha bereesh* – ‘gutt uten skjegg’ (AIHRC 2014, s. 23). Andre begreper brukt er *chai boy* (‘tegutt’), *halekon* (‘vakker gutt’) og *ashna* (‘kjærlighetsgutt’) (Khan 2008, s. 16-17; HHT 2009, s. 10; Lifos 2015, s. 9).

De fleste ofrene blir involvert i bacha bazi-praksisen i løpet av barndommen (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021). AIHRC (2014, s. 3) beskriver ofrene som gutter typisk mellom 10-18 år. Organisasjonens studie viste at 42 prosent av ofrene i deres undersøkelse var mellom 13 og 15 år, men 45 prosent var i alderen 16-18 år (AIHRC 2014, s. 5, 40). Ifølge NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) blir de fleste involvert i 15-16-årsalderen.

Ett fellestrekk for ofrene er, som allerede fremhevet, at guttene som involveres hovedsakelig kommer fra ressursssvake og marginaliserte familier. Fattigdom gir grunnlag for bacha bazi-praksisen (NGO-kilde Teams-møte februar 2021; U. S. Department of Labour 2020, s. 2; AIHRC 2014, s. 47).

At familiene har lav finansiell og sosial status, gjør dem sårbare for å bli utnyttet av andre. Ofte vil overgriper kjenne gutten og hans familie fordi de bor i samme nærmiljø. NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) forklarte at siden overgriperne er kjent med familiene og deres situasjon, så påtar de seg rollen som familienes og guttenes forsørgere og støttespillere, ved å bidra med penger inn i familienes husholdning og/eller gi guttene penger for å utføre småjobber for seg. På denne måten bygger overgriperne tillit og knytter guttene mer og mer til seg.

AIHRCs (2014, s. 42) rapport peker på at nesten halvparten av ofrene som deltok i studien var analfabeter, og 87 prosent av dem hadde ingen mulighet til å gå på skole, blant annet fordi de arbeidet for overgriperne. I underkant av 40 prosent av ofrene oppholdt seg hos sine overgripere 24 timer i døgnet (AIHRC 2014, s. 51). NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) poengterte at dette vil gjelde flertallet av guttene som danser på arrangementer.

I mange tilfeller vil guttene bo hjemme hos sine familier, og tilbringer kun en viss andel tid med overgriperne. En del familier blir ført bak lyset av overgriperne, og er ikke fult klar over eller kjenner til hva som faktisk skjer med guttene. På grunn av økonomiske bidrag fra overgriperne, opplever familiene overgriperne som velgjørere. Men i de fleste tilfellene vil familiene sannsynligvis ha en mistanke om situasjonen, men velge å ignorere tegnene på at guttene blir utnyttet seksuelt, fordi familiene er så avhengige av den økonomiske hjelpen de får av overgriperne (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021; møte Kabul oktober 2019; AIHRC 2014, s. 51).

Det finnes imidlertid situasjoner der vanskeligstilte familier har «solgt» gutter til overgripere. Enkelte gutter blir også bortført av overgripere (Chopra 2017a).

AIHRCs studie viste allikevel at det kun var i en mindre andel av sakene at overgripere benyttet trusler og vold for å få tak i gutter (AIHRC 2014, s. 48). Av overgriperne som deltok i studien, oppgav ni prosent at de hadde brukt makt og trusler for å finne et offer, mens saker som involverte menneskehandel og bortføring stod for to prosent. NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) påpekte at overgriperne ofte er kommandanter i slike situasjoner, og de vil da mest sannsynligvis holde guttene hos seg permanent.

Utover at gutter fra marginaliserte familier utpeker seg som ofre, nevner kilder at overgripere søker gutter som karakteriseres som «feminine» og «vakre/kjekke» (NGO-kilde Teams-møte februar 2021; Londoño 2012; Khan 2008, s. 34). I en studie gjennomført av interesseorganisasjonen Naz Foundation International (Khan 2009, s. 7), i samarbeid med UNICEF, fremgår det at:

Adolescent males with feminised behaviours sexually accessed at an early age by older boys and men. [...] The «dancing boy» syndrome would fall under this category.

I en artikkel publisert av The Guardian, forteller 16 år gamle Mustafa: «Min bestefar fortalte meg alltid at jeg skulle være forsiktig med menn fordi jeg var kjekk» (Abdul-Ahad 2009). Mens NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) ordla seg slik: «The feminized boys, the handsome boys and the boys from poor families are much more vulnerable to get used by the perpetrators of bacha bazi.

Det amerikanske arbeidsdepartementet (U. S. Department of Labour 2020, s. 2) og den afghanske straffeloven av 2017 (art. 653) benytter begrepet «transkjønnede barn» i sin beskrivelse av bacha bazi-praksisen og ofrene involvert.

Det er selvsagt vanskelig å definere nøyaktig hva ulike aktører legger i disse begrepene. Dette handler om at omgivelsene oppfatter og forbinder enkelte forhold som uttrykk for noe feminint; dette kan være feminine trekk ved gutters utseende, bevegelser og kroppsspråk, og oppførsel og handlinger som bryter med kjønnsrollemønstre og forventninger om hvordan gutter og menn skal være. Her kan oppfatninger variere fra område til område, i likhet med hvilke gutter som oppfattes som «vakre», «kjekke» og «attraktive» (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021).

Når ofrene kommer i en viss alder og blir oppfattet som voksne, mister overgriperne som regel interessen. En kilde hevder guttene gjerne frigis i en alder av 19 år (Abdul-Ahad 2009). NGO-kilden mener derimot at dette som regel skjer senere. «They keep them until they are 23 or 24, and then they kick them out», uttalte han (NGO-kilde møte Kabul oktober 2019).

Omtalen av ofrene som bacha bereesh – ‘skjeggløs gutt’ – signaliser at alder og modenhet har betydning. Skjegg er et uttrykk for manndom, og oppfattes som

markør for å skille umodne gutter fra voksne menn. NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) uttrykte seg slikt:

Once they grow a beard, this kind of interest and attraction of the person/the perpetrator diminishes. The perpetrators prefer young boys with no bears. They like the young boys.

6.1 Ofrene har begrensende fremtidsutsikter

Når bacha bazi-perioden er over for ofrene, står de i en vanskelig situasjon. Fremtiden for tidligere ofre avhenger av om de fortsatt bor og er knyttet til sitt familienettverk eller om de har blitt avvist av sin familie (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021).

Gutter og unge menn som bor hos sin familie under bacha bazi-perioden, vil mest sannsynligvis fortsette med dette også etter at perioden er over. I slike situasjoner, vil det være viktig for familien at de inngår ekteskap. På denne måten kan de etablere⁵ sin mannlighet (Abdul-Ahad 2009).

Ifølge Abubakar Siddiqe, journalist og redaktør for Radio Free Europe/Radio Liberty Gandhara (som vist til i EASO 2017, s. 71), forventes det at guttene, etter å ha blitt for gamle til å være bacha bereesh, skal gifte seg og bare leve et «vanlig» liv som samfunnet forventer at enhver afghaner gjør.

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) var av den oppfatning at dersom gutten bodde hos sin familie, ville familien arrangere ekteskap for ham med en kvinne innad i familienettverket, som ekteskapstradisjonen tilsier. Dersom det er offentlig kjent at gutten har vært bacha bereesh, kan imidlertid inngåelse av ekteskap vise seg å være et umulig alternativ, på grunn av stigma forbundet med fortid som det.

Dersom ofrene er avvist fra sine familier og står utenfor familienettverket, har de få alternativer. De er sårbare, de mangler inntekt og de mangler beskyttelse som et familienettverk gir. Disse guttene og unge mennene har som regel verken utdanning, yrkeserfaring eller andre kvaliteter som gjør dem attraktive som arbeidstakere. Mange flytter til de store byene der de forsøker å livnære seg med å gjøre det de kan. De som har en fortid som danser, forsøker å fortsette med dette (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021).

Selv om det å være offer i en bacha bazi-situasjon, innebærer overgrep fra sin eier (og andre som eieren eventuelt tillater å forgripe seg på offeret), vil vold og overgrep fra andre utenforstående mot offeret mest sannsynlig bli oppfattet som et angrep mot eieren og hans eiendom. Eieren fungerer derfor som en buffer mot at offeret utsettes for mer vilkårlige overgrep og vold fra andre. Det å danse på ulike

⁵ Kilden bruker begrepet «gjenskape/gjenvinne» (reclaim).

arrangementer uten å være tilknyttet en mektig person, en patron som beskytter, er derfor mer risikabelt enn å danse som bacha bereesh. NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) bekreftet at personer uten tilknytning til en patron har større risiko for/i større grad risikerer å bli utsatt for vold og overgrep.

Mange tidligere ofre ser ingen annen utvei enn å prostituere seg, og i Kabul har svært mange av de mannlige sexarbeiderne fortid som bacha bereesh (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021).

7 Overgriperne er mektige personer

Overgriperne innenfor bacha bazi-praksisen kalles *bacha baz* – ‘en som leker med gutter’ (AIHRC 2014, s. 24; Khan 2009).

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) karakteriserer en bacha baz som en mektig person innenfor sitt lokalsamfunn. Forhold som gir status og makt kan variere fra det å være finansielt og økonomisk mektig, til å være en myndighetsperson, polititjenestemann, kommandant eller krigsherre.

Dette bekreftes av det amerikanske arbeidsdepartementet (U. S. Department of Labour 2020, s. 2). En bacha baz er typisk en person med en form for autoritet, status og/eller finansiell påvirkningskraft, slås det fast i departementets årsrapport, og kan inkludere polititjenestemenn, militær- og militspersonell, stammeledere, religiøse ledere, krigsherrer og medlemmer av organiserte kriminelle grupper.

Særlig kommandanter innenfor afghanske sikkerhetsstyrker, og spesielt de med ansvar for kontrollposter – som det nasjonale politiet (Afghan National Police, ANP), lokalpolitiet (Afghan Local Police/ALP), nasjonalhæren (Afghan National Army/ANA) og grensepolitiet (Afghan Border Police/ABP) – blir trukket frem av det amerikanske arbeidsdepartementet som miljøer hvor bacha bazi-praksisen er utbredt (U. S. Department of Labour 2020, s. 2).

AIHRC (2014, s. 39) har på sin side hevdet at majoriteten av overgriperne er å anse som ordinære borgere uten noen særlig posisjon i samfunnet. «Ordinary individuals means that they have no special status in the society», lyder AIHRCs beskrivelse. Landinfo bemerker imidlertid at rapporten på dette punktet er høyst inkonsekvent og uklar, siden rapporten ellers vektlegger at overgriperne som regel er mektige personer med høy status og posisjon, og nettopp utnytter sin maktposisjon i lokalsamfunnet. Videre er det overgriperens maktposisjon som gjør at de møter lite motstand, siden ingen våger å trosse dem. Eksempelvis skriver AIHRC (2014, s. 3) som en forklaring innledningsvis på hva bacha bazi-praksisen er at «a number of local powerful individuals keep with them one or more boys». Men det blir også tilnærmet en selvmotsigelse når AIHRC også skriver at «In this research ordinary people are identified as social groups such as

capital holders, landlords, tribal elders, commanders, Mullahs and etc» (AIHRC 2014, s. 39).

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) som Landinfo har diskutert problemstillingen med, er svært tydelig på at det er lite sannsynlig at overgripere innen bacha bazi-praksisen skal kunne være «ordinære» innbyggere i lokalsamfunnet. Et unntak kan være at denne «vanlige» personen er nært knyttet til en maktperson, og dermed trekker veksler på sine personlige forbindelser og nettverk, og gjennom dette unngår motstand og ansvarliggjøring. En annen situasjon kan være at de er væpnede kommandanter, og som gjennom sine stillinger som kommandanter og i kraft av dette har stort nok handlingsrom til å kunne begå overgrep – selv om de i utgangspunktet skulle komme fra ordinære familier. At overgripere ikke stilles til ansvar for sine handlinger, har sammenheng med den generelle straffefriheten som karakteriserer det afghanske samfunnet.

Bacha bazi-praksisen handler om overgripere som kan utnytte sin maktposisjon; den handler om hvem som har makt og om å vise frem denne makten (NGO-kilden Teams-møte februar 2021). Grunnlaget for maktposisjonen har overgriperne, som tidligere nevnt, gjennom økonomiske tyngde, sin autoritet, status/stilling i lokalsamfunnet eller gjennom våpenmakt. I flere tilfeller vil dette være overlappende og gå hånd i hånd. For en ordinær eller vanlig borger i lokalsamfunnet, som ikke har noen form for status, vil det være svært vanskelig å holde en gutt. I en slik situasjon ville eliten i lokalsamfunnet ha grepet inn ovenfor overgriperen, slår kilden bestemt fast:

I am sure that if a commoner, an ordinary person, a poor person does this bacha bazi, then I am sure that the community will react against it. They will even throw them out of the community (NGO-kilde, Teams-møte februar 2021).

Dette vil ikke utelukke at ordinære personer begår seksuelle overgrep, men ikke i en form som faller inn under bacha bazi-praksis.

Øvrige karakteristika av overgriperne som kom frem i AIHRCs rapport (2014, s. 33-36), var at majoriteten var gift og analfabeter, og i underkant av 40 prosent var i aldersgruppen 31-45 år.

AIHRCs informanter og deltakere i studien (2014, s. 76) mente at det er indikasjoner på at flere overgripere selv har vært offer for bacha bazi-praksisen som barn. NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) som Landinfo har diskutert problemstillingen med, stiller seg svært tvilende til slike påstander. Kilden, med sin brede erfaring og kontakt med ofre, har selv aldri møtt noen som passer inn en slik beskrivelse. Kilden uttaler at dette i beste fall er en misforståelse av psykologisk teori om at barn som har opplevd overgrep, gjentar dette som voksen.

Ifølge NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) er det lite sannsynlig at et offer for praksisen skal bli til en overgriper, fordi bacha bazi-praksisens mekanismer hviler på forutsetninger som er ulike dem vi finner i andre former for seksuelle overgrep mot barn. Kilden viser til at overgriperne er maktpersoner som utnytter ofrenes sårbarhet som marginaliserte og maktesløse. Dette vil dermed innebære at hvis noen skal gå fra bacha bazi-offer til bacha bazi-overgriper, må han gjennomføre en klassereise og transformasjon. Det fordrer å gå fra å være en ressurs svak, fattig person med lav status, stigmatisert gjennom bacha bazi-praksisen, til å bli en maktperson med nok innflytelse og handlingsrom til å utnytte andre:

The bacha bazi-practice is about the power. So, from where does the victim get this power? He was this poor person, he is not in a position, so how did he get to that? (NGO-kilde Teams-møte februar 2021).

Ett unntak kan allikevel være en situasjon der offeret senere får en posisjon som kommandant, selv om kilden også stilte seg tvilende til hvor sannsynlig dette ville være. Det kan imidlertid forekomme at offeret som voksen involveres i prostitusjon, og bistår menn som vil utnytte gutter med å identifisere sårbare gutter og rekruttere dem. En slik situasjon vil imidlertid være på siden av det som defineres som bacha bazi (NGO-kilde Teams-møte februar 2021).

7.1 Det er vanskelig å forutsi reaksjonene fra overgriperen dersom offeret bryter ut

Det er ikke mulig å forutsi hva slags reaksjoner et offer for bacha bazi-praksisen vil møte dersom han bryter med overgriperen mot dennes vilje. Det finnes kun anekdotisk informasjon om overgripernes reaksjoner i slike situasjoner, både type reaksjoner og omfang av disse.

I dokumentarfilmen *The Dancing Boys of Afghanistan* (Quraishi 2010) presenteres en dansende gutt som får assistanse til å gjenforenes med sin familie. Familien får hjelp til å etablere seg et annet sted for å unngå represalier fra guttens overgriper. Tradisjonen og «eierskapet» til guttene er normalt lokalt forankret i de involvertes nettverk, og eksempelet i filmen kan indikere at det for enkelte er mulig å flytte et annet sted for å unnsnippe trusler fra private aktører i denne type saker.

Mulighetene for relokalisering vil, etter Landinfos oppfatning, antagelig være avhengig av en rekke omstendigheter. Et sentralt forhold vil være om overgriperen har vilje til og ønske om å oppspore offeret, eller om overgriperen heller vil se seg om etter ett «nytt» offer. I en slik situasjon vil sannsynligvis offerets alder ha innvirkning på hvordan overgriperen vil reagere. Dersom overgriperen imidlertid har et ønske om å oppspore offeret, vil blant annet hans posisjon, ressurser, nettverk og kontakter utenfor lokalområdet være av betydning.

Likeledes vil offerets sosiale bakgrunn, økonomi, kontaktnett og ressurser kunne være avgjørende.

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) var også tydelig på at det var vanskelig å si noe konkret om et slikt scenario, samtidig som han understrekte at hans kjennskap til slike hendelser var fundert på informasjon gitt fra ofre. Forhistorien om hvorledes gutten ble involvert i bacha bazi-praksisen i utgangspunktet, kan gi enkelte indikasjoner på hvorledes overgriperen vil reagere dersom gutten bryter ut.

NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) mente på bakgrunn av sin erfaring, at dersom overgriper er en innflytelsesrik person på grunn av sin posisjon eller økonomi, kan det være mindre sannsynlig at han tyr til trusler eller ved hjelp av makt forsøker å beholde en gutt som ikke er villig til å være sammen med ham.

Men dersom overgriperen er kommandant, er det større sannsynlighet for at han kan opptre truende, bruke makt og at han eksempelvis kan bortføre gutten mot familiens vilje. Hvis gutten har blitt bortført av en kommandant i utgangspunktet, har kommandanten allerede tilkjennegitt vilje til å bruke makt. NGO-kilden (Teams-møte februar 2021) illustrerte poenget ved å vise til en konkret hendelse fra Kandahar, der en gutt hadde blitt bortført av en kommandant. Kildens organisasjon ble kontaktet av offerets familie og klarte å frigjøre gutten fra overgriperen. Gutten ble gjenforent med sin familie i lokalmiljøet, men etter en ukes tid bortførte kommandanten gutten nok en gang. Etter ett døgn ble gutten igjen frigitt, og denne gangen ble gutten sendt til en onkel som bodde i en annen provins. Her bor gutten fremdeles, og kommandanten har ikke oppsøkt ham. I dette tilfellet ble altså gutten relokalisert utenfor kommandantens rekkevidde.

8 Straffeloven kriminaliserer bacha bazi-praksisen

Straffeloven (Penal Code 2017)⁶ trådte i kraft i februar 2018. Den er gjeldende for straffbare forhold begått etter 14. februar 2018, og har ikke tilbakevirkende kraft. For kriminalitet begått før denne datoen, gjelder den tidligere straffeloven fra 1976 (UNAMA 2018, s. 17). Den gamle straffeloven hadde imidlertid ingen egne

⁶ Så langt Landinfo kjennertil, er det ikke publisert en autorisert engelsk oversettelse av den nye straffeloven. Landinfo har imidlertid en uautorisert oversettelse av loven. Landinfo gjør oppmerksom på at ulike kilder betegner straffeloven ulikt; enkelte kilder referer til loven som Penal Code 2017, mens andre omtaler den som Penal Code 2018. Landinfo har valgt å referere til loven som straffeloven av 2017, siden loven ble vedtatt dette året. Landinfo publiserte et temanotat om straffeloven i oktober 2019 (Landinfo 2019b).

bestemmelser som regulerte bacha bazi-praksisen og definerte dermed ikke forholdet spesifikt som straffbart.⁷

Straffelovens andre bok om forbrytelse og straff, del åtte, kapittel fem – «*Leading children to moral perversions*» – med dens 15 artikler (art. 653-667) kriminaliserer utøvelsen av bacha bazi-praksisen og regulerer spesifikke forhold.

Straffelovens artikkel 653 slår fast at «å holde en gutt eller et transkjønnet barn» for seksuelle overgrep eller til danseopptrender både privat og offentlig, er å betrakte som bacha bazi-kriminalitet:

Article 653: A person who keeps a male or transgendered child for the purpose of sexual gratification or to make him dance in public or private event, or commits any of the acts stated in this chapter, is considered the perpetrator of Bacha Bazi crime, and shall be punished in accordance to provisions of this chapter.

Strafferammen (art. 654) for å holde en bacha bereesh er fengsel inntil tre år. Men også å lære opp en gutt i dans, med den hensikt å benytte gutten i praksisen, er straffbart (Penal Code 2017, art. 655). Det samme gjelder tilretteleggelse for, deltakelse og å være tilskuer i en sosial sammenheng som har til hensikt å være et bacha bazi-arrangement (Penal Code 2017, art. 656-658).

Dersom forbrytelsen fører til at offeret blir avhengig av rusmidler, skal også dette straffes i tråd med lovens artikkel 318 (Penal Code 2017, art. 659).

Dersom gjerningsmennene er tjenestemenn eller ansatt i de afghanske sikkerhetsstyrkene, blir straffen skjerpet med fengsel opptil 15 år (Penal Code, art. 660). Dersom en ansatt i sikkerhetsstyrkene er kjent med at en underordnet begår en bacha bazi-forbrytelse og ikke forhindrer dette, skal også han straffes (Penal Code 2017, art. 661).

Strafferammen for kjøp og salg av barn som skal benyttes til bacha bazi-praksisen, reguleres av straffelovens kapittel 3 om menneskehandel (Penal Code 2017, art. 662).

Artiklene 663-664 omhandler omstendigheter der bacha bazi-praksisen også innbefatter seksuell omgang. Strafferammen heves da opptil tjue års fengsel. Ved voldtekt av barn vil i tillegg lovens andre bok, del åtte, kapittel 1 gjelde.

Flere forhold medfører skjerping av straff (Penal Code art. 666):

⁷ Straffeloven 2017 bygger på og innlemmer også lovbrudd knyttet til menneskehandelen i tråd med loven mot menneskehandel (Law to Combat Crimes of Trafficking in Persons and Migrant (TIP), 2017) (U. S. Department of State 2020, s. 36; UNHCR 2018, s. 87).

- Dersom overgriper holder flere enn ett barn.
- Dersom offeret er under 12 år.
- Dersom forbrytelsen begås ved å utnytte barnets økonomiske avhengighet.
- Dersom forbrytelsen begås av en pårørende, slektning, eller en person som har rettslig myndighet over barnet.
- Dersom forbrytelsen begås ved hjelp av offisiell autoritet.
- Dersom forbrytelsen har forårsaket fysisk eller psykisk skade på barnet.

Straffelovens art. 667 beskytter eksplisitt offeret for bacha bazi-praksisen og fastslår at offeret ikke skal straffeforfølges: «In all circumstances contained in this chapter, the victim shall not be prosecuted».

8.1 Et fåtall bacha bazi-saker straffeforfølges

U. S. Department of Labour (2020, s. 1) slår fast at ingen offentlige tjenestemenn ble straffeforfulgt for bacha bazi-forhold i 2019.⁸ Men to sivile skal ha blitt dømt for slike overgrep, i tillegg ble minst fire andre tiltalt.

NGO-kilden Landinfo har hatt samtale med (februar 2021), kjente til straffeforfølgelse av to saker etter at den nye straffeloven trådte i kraft. Den ene ble stilt for retten i Balkh-provinsen og ble dømt til 16 års fengsel, mens den andre ble stilt for retten i Kandahar. Kilden hadde ingen flere detaljer om straffesakene enn det som er gjengitt her.

Landinfo kjenner ikke til om NGO-kilden og U. S. Department of Labour omtaler de samme sakene eller om dette er ulike saker. Det kan imidlertid slås fast at det så langt har vært få saker som har blitt straffeforfulgt i henhold til straffeloven av 2017.

Til tross for kriminalisering av bacha bazi-praksisen, har UNAMA mottatt rapporteringer om bacha bazi-tilfeller i 2019. Antall saker er derimot ikke oppgitt. I all hovedsak har dette vært saker der overgriperne har gjort tjeneste i afghanske sikkerhetsstyrker. I årsrapporten for 2019 om sivile ofre som følge av konfliktrelatert vold, opplyste UNAMA at organisasjonen var kjent med kun én enkelt sak, der det ble reist tiltale i henhold til straffelovens bacha-bazi-bestemmelser (UNAMA & UNOCHA 2020, s. 9, 26). UNAMA omtaler ikke bacha bazi-praksisen eller eventuelle rapporterte saker i årsrapporten for 2020.

Organisasjonene All Survivors Project og Youth Health and Development Organization (ASP & YHDO 2021, s. 41) mener at straffelovens kriminalisering av praksisen ikke har ført til økt straffeforfølgning av gjerningsmennene for bacha

⁸ Det foreligger så langt ikke noen årsrapport for 2020.

bazi-forbrytelser. Det er få indikasjoner på at praksisen har blitt redusert eller at de ansvarlige blir tiltalt eller dømt.

Straffeloven er likevel et steg i riktig retning, fordi bacha bazi-praksisen kriminaliseres – selv om det vil ta tid å iverksette det nye lovverket, oppsummerte NGO-kilden (Teams-møte februar 2021).

8.2 Det er utbredt straffefrihet i Afghanistan

Et svakt rettssystem, utbredt korrupsjon og en vanskelig sikkerhetssituasjon er, som allerede er nevnt, faktorer som bidrar til en generell kultur for straffefrihet (AIHRC 2014, s. 79). Tilgjengelig kildemateriale viser at maktpersoner og personer med forbindelser som er ansvarlige for overgrep, maktmisbruk og korrupsjon, dømmes svært sjeldent for sine ugjerninger, og sannsynligheten for at overgripere rettsforfølges er lav. Likeledes er det minimal sannsynlighet for at offeret får oppreisning. Dette gjelder uavhengig av hva slags overgrep og utnyttelse disse maktpersonene har begått.

Til tross for straffelovens kriminalisering, er det mangel på politisk vilje til å løfte frem bacha bazi-problematikken og skape endringer på dette konkrete feltet, påpeker NGO-kilden (møte Kabul oktober 2019). I årsrapporten om menneskehandel for 2019, nedgraderte da også det amerikanske utenriksdepartementet (U. S. Department of State 2020) sin vurdering av Afghanistans arbeid på feltet sammenliknet med tidligere år. Begrunnelsen var nettopp den afghanske regjeringens manglende innsats for å eliminere menneskehandel, i tillegg til at afghanske myndigheter benekter at bacha bazi-praksisen forekommer innenfor politiet, samt at rapporterte saker ikke etterforskes.

Arbeidet med ansvarliggjøring av bacha bazi-praksisen møter særlig tre utfordringer, ifølge UNAMA (UNAMA & UNOCHA 2020, s. 9, 26):

- Taushetskultur
- Skam
- Ofre blir tillagt ansvaret for overgrep begått mot dem (*victim blaming*)

For mange vil anmeldelse og rapportering av overgrep ikke være et reelt alternativ på grunn av taushetskultur, skam og moralske normer knyttet til seksualitet i det afghanske samfunnet. Disse forholdene bidrar til at ofre er tilbakeholdne med å gi informasjon. Overgrep vil sannsynligvis heller bli forsøkt holdt skjult for omverdenen, enn å anmelde og derved synliggjøre skammen for offentligheten.

Forut for at den reviderte straffeloven trådte i kraft i februar 2018, kunne en anmeldelse medføre risiko for selv å bli tiltalt i en straffesak. Afghanistan gamle straffelov fra 1976 slo fast at «A person who commits adultery or pederasty shall

be sentenced to long imprisonment» (Penal Code 1976, art. 427). I oktober 2012 ble eksempelvis en 13 år gammel gutt dømt for å ha hatt seksuell omgang med to voksne menn i en offentlig park (HRW 2013).

En kilde som det nederlandske utenriksdepartementet har konferert med (som vist til i CAB 2019, s. 84), har opplyst at gutter som er involvert i bacha bazi-praksisen nå skal bli sett på som ofre som trenger beskyttelse.⁹ Dette i motsetning til hvordan det var tidligere; at de ble ansett som å ha begått en forbrytelse. Som det fremkommer innledningsvis i dette kapitlet, fastslår den gjeldende straffeloven at offeret i bacha bazi-saker ikke skal straffeforfølges (Penal Code 2017, art. 667). Landinfo er imidlertid ikke kjent med om denne bestemmelsen faktisk håndheves. Det har ikke lyktes Landinfo å finne kilder som faktisk har rapportert om dette spesifikke forholdet.

⁹ Om kilden her sier at det har skjedd en holdningsendring og at gutter som har vært involvert i bacha bazises på som ofre, eller om det burde være slik fordi den nye straffeloven definerer dem som det, kommer ikke klart frem i rapporten.

Skriftlige kilder

- AIHRC, dvs. Afghanistan Independent Human Rights Commission (2014, 18. august). *Causes and Consequences of Bacha Bazi in Afghanistan*. Kabul: AIHRC. Tilgjengelig fra https://www.aihrc.org.af/home/research_report/3324# [lastet ned 11. februar 2021]
- Ali, O. & Bleuer, C. (2014, 28. oktober). Security in Kunduz Worsening Further: The case of Khanabad. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/war-and-peace/security-in-kunduz-worsening-further-the-case-of-khanabad/> [lastet ned 5. mars 2021]
- ASP & YHDO, dvs. All Survivors Project & Youth Health and Development Organization (2021, mars). *Enhancing Survivor-Centred Healthcare Response for Male Victims/Survivors of Sexual Violence in Afghanistan*. Kabul: ASP & YHDO. Tilgjengelig fra <https://allsurvivorsproject.org/wp-content/uploads/2021/03/ASP-YHDO-Report-Afghanistan-March-2021.pdf> [lastet opp 17. mars 2021]
- CAB, dvs. Department for Country of Origin Information Reports (2019, mars). *Country of Origin Report Afghanistan*. Haag: The Ministry of Foreign Affairs of the Netherlands. Tilgjengelig fra <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/01/algemeen-ambtsbericht-afghanistan> [lastet ned 9. februar 2021]
- Chopra, A. (2017a, 8. januar). Behind the shame and silence. *AFP*. Tilgjengelig fra <https://correspondent.afp.com/behind-shame-and-silence> [lastet ned 9. februar 2021]
- Chopra, A. (2017b, 26. juni). Stolen boys: Life after sexual slavery in Afghanistan. *AFP*. Tilgjengelig fra <https://www.yahoo.com/news/stolen-boys-life-sexual-slavery-afghanistan-044706821.html> [lastet ned 9. februar 2021]
- EASO, dvs. European Asylum Support Office (2017, desember). *Afghanistan. Individuals targeted under societal and legal norms*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-Afghanistan-targeting-society.pdf> [lastet ned 4. mars 2021]
- Everett, W. (2015, 30. mai). Confessions of an Afghan Boy Sex Slave. *Newsweek*. Tilgjengelig fra <https://www.newsweek.com/confessions-afghan-boy-sex-slave-337381> [lastet ned 2. mars 2021]
- HTT, dvs. Human Terrain Team, U.S. Army (2009). *Research Update and Findings. Pashtun Sexuality*. Newport News: HTT. Tilgjengelig fra <https://info.publicintelligence.net/HTT-PashtunSexuality.pdf> [lastet ned 3. februar 2021]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (2013, 9. februar). Don't Prosecute Sexually Assaulted Children. *HRW*. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/news/2013/02/09/afghanistan-dont-prosecute-sexually-assaulted-children> [lastet ned 5. februar 2021]
- Jain, D. (2018, 24. august). A Tradition of Pederasty. *Synergy: The Journal of Contemporary Asian Studies*. Tilgjengelig fra http://utsynergyjournal.org/2018/08/24/a-tradition-of-pederasty/#_ftn1 [lastet ned 31. mars 2021]
- Khan, S. (2008, september). *Everybody knows, but nobody knows. Desk review of current literature on HIV and male-male sexualities, behaviours and sexual exploitation in Afghanistan*. London: Naz Foundation International. Tilgjengelig fra https://www.apcom.org/sites/default/files/2008-everybody_knows-afghanlitreview-final_0.pdf [lastet ned 10. mars 2021]

- Khan, S. (2009, 30. mars). *Rapid assessment of male vulnerabilities to HIV and sexual exploitation in Afghanistan Final Report*. London: Naz Foundation International. Tilgjengelig fra http://old.aidsdatahub.org/sites/default/files/documents/Rapid_Assessment_of_Male_Vulnerabilities_to_HIV_and_Sexual_Exploitation_in_Afghanistan_2009.pdf.pdf [lastet ned 10. mars 2021]
- Landinfo (2019a, 16. oktober). *Afghanistan: Politi- og rettsvesenet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Temanotat-Politi-og-rettsvesenet-i-Afghanistan-16102019.pdf> [lastet ned 17. mars 2021]
- Landinfo (2019b, 18. oktober). *Afghanistan: Straffeloven*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Temanotat-Afghanistan-Straffeloven-18102019.pdf> [lastet ned 17. mars 2021]
- Landinfo (2020, 22. juni). *Afghanistan: Forhold for homofile menn*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2020/06/Afghanistan-temanotat-Forhold-for-homofile-menn-22062020.pdf> [lastet ned 17. mars 2021]
- Lifos (2015, 30. november). *Bacha bazi – dansande pojkar i Afghanistan*. Norrköping: Migrationsverket. Tilgjengelig fra <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=36331> [lastet ned 15. mars 2021]
- Londoño, E. (2012, 4. april). Afghanistan sees rise in ‘dancing boys’ exploitation. *The Washington Post*. Tilgjengelig fra https://www.washingtonpost.com/world/asia_pacific/afghanists-dancing-boys-are-invisible-victims/2013/12/30/bb8e8a5a-7c2b-11e1-8f65-4cbb23028e62_story.html [lastet ned 23. januar 2021]
- Mondloch, C. (2013, 28. oktober). Bacha bazi: An Afghan Tragedy. *Foreign Policy*. Tilgjengelig fra <https://foreignpolicy.com/2013/10/28/bacha-bazi-an-afghan-tragedy/> [lastet ned 23. januar 2021]
- Penal Code (2017). *Penal Code 2017*. Autorisert engelsk oversettelse er foreløpig ikke offentlig tilgjengelig. Landinfo er i besittelse av en uautorisert engelsk oversettelse.
- Penal Code (1976, 7. oktober). *Penal Code 1976*. Tilgjengelig fra <https://www.refworld.org/pdfid/4c58395a2.pdf> [lastet ned 17. mars 2021]
- Reynolds, M. (2002, 3. april). Kandahar’s Lightly Veiled Homosexual Habits. *Los Angeles Times*. Tilgjengelig fra <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2002-apr-03-mn-35991-story.html> [lastet ned 23. februar 2021]
- SIDA, dvs. Swedish International Development Cooperation Agency (2014, november). *The rights of LGBTI persons in Afghanistan*. Stockholm: SIDA. Tilgjengelig fra <https://publikationer.sida.se/contentassets/89da6ee09a8547a7b876ce8c02e49aee/18254.pdf> [lastet ned 15. februar 2021]
- Smith, C. S. (2002, 21. februar). Kandahar Journal; Shh, It’s an Open Secret: Warlords and Pedophilia. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2002/02/21/world/kandahar-journal-shh-it-s-an-open-secret-warlords-and-pedophilia.html> [lastet ned 15. februar 2021]
- Sorush, R. (2020, 18. mars). Child Rights Protection Law in Afghanistan: Can the parliamentary chaos be resolved? *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/en/reports/rights-freedom/child-rights-protection-law-in-afghanistan-can-the-parliamentary-chaos-be-resolved/> [lastet ned 26. mars 2021]

- UNAMA, dvs. United Nations Assistance Mission in Afghanistan (2018, mai). *Afghanistan's fight against corruption. From Strategies to Implementation*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistans_fight_against_corruption_from_strategies_to_implementation-14_may_2018.pdf [lastet ned 4. februar 2021]
- UNAMA & OHCHR, dvs. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (2020, februar). *Protection of Civilians in Armed Conflict. Afghanistan Annual Report 2019*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_annual_report_2019_-_22_february.pdf [lastet ned 22. januar 2020]
- UNAMA & OHCHR (2021, februar). *Protection of Civilians in Armed Conflict. Afghanistan Annual Report 2020*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/afghanistan_protection_of_civilians_report_2020_revs3.pdf [lastet ned 1. mars 2021]
- UNDP, dvs. United Nations Development Programme (2020). *Human Development Report 2020*. New York: UNDP. Tilgjengelig fra <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020.pdf> [lastet ned 18. mars 2021]
- UNHCR, dvs. United Nations High Commissioner for Refugees (2018, 30. august). *Eligibility guidelines for assessing the international protection needs of asylum-seekers from Afghanistan*. Genève: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5b8900109.pdf> [lastet ned 18. mars 2021]
- UN Security Council (2014, 13. mars). *Conflict related sexual violence. Report of the Secretary-General*. New York: UN Security Council. Tilgjengelig fra http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2014_181.pdf [lastet ned 23. februar 2021]
- U. S. Department of Labour (2020, september). *2019 Findings on the Worst Forms of Child Labor. Afghanistan: No Advancement – Efforts Made But Complicit in Forced Child Labor*. Washington D.C.: U. S. Department of Labour. Tilgjengelig fra https://www.dol.gov/sites/dolgov/files/ILAB/child_labor_reports/tda2019/Afghanistan.pdf [lastet ned 21. februar 2021]
- U. S. Department of State (2020, 25. juni). *2020. Trafficking in Persons Report: Afghanistan: Tier 3*. Washington D.C.: U. S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2020-trafficking-in-persons-report/afghanistan/> [lastet ned 1. februar 2021]

Muntlige kilder

- AIHRC, dvs. Afghanistan Independent Human Rights Commission. Møte i Kabul oktober 2011.
- NGO-kilde, afghaner ansatt i lokal interesseorganisasjon i Afghanistan. Møte i Kabul oktober 2019 og digitalt møte (Teams) 15. februar 2021.

Audiovisuelle kilder

- Quraishi, Najibullah (2010). *The Dancing Boys of Afghanistan* [dokumentarfilm på DVD]. Arlington, VA.: Frontline/Public Broadcasting Service. Tilgjengelig via YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=nWeRAIJQI0c> [lastet ned 2. mars 2021]